

Leverbot

Goede tijd voor diagnose en preventie

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven twee dierenartsen maandelijks over ziekten in de melkveehouderij. Dierenarts Toon Meesters (links), van dierenartsenpraktijk Visdonk uit Roosendaal, en Jef Laureyns (rechts), verbonden aan de Universiteit Gent, wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziektebeeld tot behandeling.

Deze tijd van het jaar is geschikt om een goede diagnose van leverbot op het bedrijf te stellen. Er is nog voldoende tijd om de dieren doeltreffend te behandelen voor ze naar buiten gaan en de weiden kunnen besmetten.

Een besmetting met leverbot laat zich niet gemakkelijk opmerken bij runderen. Bij schapen bestaan wél duidelijke ziekte-tokens, zoals geelverkleuring van de slijmvliesen en onderhuidse vochtophoping aan de borst of aan de onderkaak. Runderen vertonen deze symptomen niet. Melkproductiedaling of vertraagde groei bij het jongvee vormen de voornaamste signalen. Voordat vermagering en andere ziekte-tokens optreden, is al lange tijd een zware, slepende besmetting aan de gang. Alert veehouders merken veel vroeger op dat de productie te wensen overlaat.

Bloed- of mestmonsters

Aangezien productiedaling vele oorzaken kan hebben, moet de diagnose 'leverbot-ziekte' gesteld worden aan de hand van bloed- of mestmonsters. Men mag niet op om het even welk tijdstip monsters nemen. In onze streken doen de meeste besmettingen met leverbot zich voor op het einde van de weideperiode. De daaropvolgende weken zijn de dieren besmet met larven van de parasiet, die niet meteen

een positief resultaat opleveren in laboratoriumtesten. Met de bloedtest kan men daarom het best wachten tot minstens drie weken na opstallen, met het nemen van mestmonsters is het het best te wachten tot acht tot twaalf weken na opstallen. Wanneer de koeien tot eind oktober buiten blijven, mag men pas mest onderzoeken vanaf begin februari. De huidige bloedtest is net zo betrouwbaar als het mestonderzoek.

Het volstaat niet om stalen te nemen van één enkel ziek dier. Om een bedrijfsdiagnose te stellen dient telkens een vijftal runderen uit dezelfde groep bemonsterd te worden. Behandeling gebeurt evenmin op individuele dieren. Alle runderen die op dezelfde weiden gegraasd hebben, worden tegelijk behandeld.

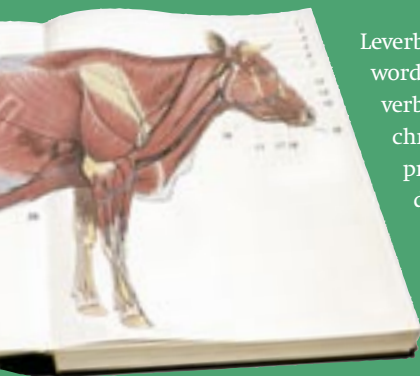
Voor de behandeling vormt het geen bezwaar dat de diagnose pas laat na opstallen gesteld wordt. De meeste leverbotmiddelen werken immers enkel tegen de volwassen leverbot. Met deze middelen kan men pas behandelen vanaf drie maanden na het einde van het weideseizoen.

Er is één middel op de markt dat ook tegen leverbotlarven werkt. Dat middel kan vroeger toegepast worden. Rekening houdend met dit gegeven en met wachttijden voor melk kiest de dierenarts een middel. Ook de toedieningsvorm, inspuiten of als orale drench, kan een rol spelen in die keuze. Hoofdzaak is dat de dieren voor ze op de weide komen, behandeld zijn, zodat ze de weide en de aanwezige poelsslakken niet besmetten.

Het is aan te bevelen net voor het weiden een tweede behandeling te geven. Dit is nuttig voor dieren die zwaar besmet zijn, waarbij soms enkele parasieten de eerste behandeling overleven. Ook wanneer enkele dieren een te lage dosis krijgen, bijvoorbeeld door het morsen van drench, is herhaling van de behandeling nuttig.

Jef Laureyns, dierenarts te Merelbeke

De encyclopedie **Fasciola hepatica**

Leverbotziekte, distomatose of fascioliasis is een ziekte die wordt veroorzaakt door de parasiet *Fasciola hepatica* of leverbot. Leverbotziekte kenmerkt zich bij het rund door een chronisch subklinisch verloop met vermagering en melkproductiedaling tot gevolg. De ziekte komt voor bij runderen en schapen die grazen op laaggelegen of slecht gedraineerde gronden. Poelsslakken zijn de tussengastheren in de levenscyclus van de leverbot. De slakken leven bij voorkeur in ondiep water. Preventie houdt in dat de veehouder de weide minder gunstig maakt voor poelsslakken door een goede ontwatering.